

Sygn. akt XIV C 1255/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Jan Sterczała

Protokolant prot. Magdalena Grzybowska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2019 roku w Pile

sprawy z powództwa **K. K., B. K.**

przeciwko **(...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.**

o zapłatę i nakazanie

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje ściągnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 3 425, 75 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Jan Sterczała

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 października 2014 r. przeciwko pozwanej (...) sp. z o.o. powodowie K. K. i B. K., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika wnieśli m. in. o:

- zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kwoty 100.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z pasa gruntu nieruchomości obciążonej stanowiącej ich własność, polegające na ułożeniu w granicach nieruchomości i eksploataowaniu dwutorowych napowietrznych linii energetycznych średniego napięcia zawieszonych na czterech podwójnych słupach, za okres ostatnich 10 lat przed wniesieniem pozwu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
- nakazanie pozwanej usunięcia istniejących kabli napowietrznej linii energetycznej oraz podtrzymujących ją słupów energetycznych znajdujących się na nieruchomości powodów, poprzez ich demontaż wraz z fundamentami w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku, albo - w przypadku niemożliwości całkowitego usunięcia – ich demontaż i przebudowę poprzez poprowadzenie kablem podziemnym usytuowanym w innym obszarze, tj. wzdłuż granicy nieruchomości powodów, również w terminie 3 miesięcy,
- zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że są właścicielami nieruchomości zapisanych w KW nr (...) stanowiąca działkę nr (...) stanowiąca działkę nr (...) położonych w Z., gmina S.. Powodowie podali nadto, że na ich nieruchomościach znajduje się znaczna ilość sieci infrastruktury technicznej w postaci napowietrznych dwutorowych linii średniego

napięcia zamontowanych na 4 podwójnych słupach żelbetowych. Urządzenia te są własnością pozwanej. Powodowie podali nadto, że łączna długość przecięcia działek kablami wynosi 270 m., zaś korzystanie z nieruchomości powodów przez pozwaną obejmuje pas o szerokości 8 m. Wskazali też, że powierzchnia terenu zajęta przez strefy ochronne wynosi 2.160 m² (270 m x 8m). Powodowie wskazali, że działki będące ich własnością są przeznaczone pod zabudowę jednorodziną i tak też powodowie chcą wykorzystać swoją nieruchomość. Powodowie podali, że aktualny przebieg napowietrznej linii energetycznej uniemożliwia jednak wykorzystanie nieruchomości w zamierzony sposób. Ponadto wskazali, że istnienie linii napowietrznej stwarza konieczność wycinania drzew znajdujących się w jej pobliżu, co narusza estetykę nieruchomości. Powodowie podali też, że istnienie linii napowietrznej znacznie umniejsza wartość nieruchomości. Powodowie zaznaczyli, że sporna linia energetyczna została usytuowana na nieruchomości powodów bez ich zgody, jak też bez zgody ich poprzedników prawnych. Powodowie wskazali także, że dotychczas strony nie dokonywały żadnych rozliczeń z tytułu korzystania z nieruchomości przez pozwanego. Wezwali pozwaną do zapłaty wynagrodzenia, jednak pozwana odmówiła spełnienia świadczenia. (k. 2-10)

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 grudnia 2014 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana podniosła zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz (...) sp. z o.o., z upływem dnia 5 grudnia 2010 r. Pozwana wskazała nadto, że w okresie posadowienia napowietrznej linii energetycznej właścicielem zarówno gruntu jak i infrastruktury elektroenergetycznej był Skarb Państwa. Dodała przy tym, że właściciel gruntu – Skarb Państwa nie miał ani obowiązku ani powodu, by sam udzielił sobie zgody na wybudowanie linii i korzystanie z własnego gruntu. Pozwana wskazała, że datą rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu był dzień 5 grudnia 1990 r. Podała nadto, że do zasiedzenia doszło z upływem lat dwudziestu, gdyż pozwana oraz jej poprzednicy prawni działali w dobrej wierze. Pozwana wskazała, że jest następcą prawnym Skarbu Państwa – Zakładów (...). W dniu 12 lipca 1993 r. Zakład (...) został przekształcony w jednoosobową spółkę skarbu państwa pod nazwą (...) S.A., która zmieniła firmę na Grupa (...) S.A., a od 2004 roku spółka działa jako (...) S.A. (...) S.A. dokonała zaś zbycia swojego oddziału na rzecz (...) Sp. z o.o. Pozwana podkreśliła także, że roszczenie powodów jest nadto nieudowodnione co do wysokości, a nadto, że bezzasadne jest żądanie usunięcia bądź przesunięcia linii. Pozwana nadto podała, że żądania powodów stanowią nadużycie prawa podmiotowego. Podniosła, że prowadzi działalność społecznie użyteczną, gdyż linie prowadzone są w celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do energii elektrycznej. (k. 73-77)

W piśmie procesowym z dnia 21 stycznia 2015 r. powodowie podtrzymali żądania pozwu w całości. Powodowie odnieśli się nadto do zarzutów sformułowanych przez pozwaną w odpowiedzi na pozew. Powodowie podnieśli, że zarzut zasiedzenia służebności nie może zostać uwzględniony z uwagi na to, że nie została określona treść służebności. Wskazali bowiem, że nie może zostać nabyta służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zwłaszcza w drodze zasiedzenia, jeśli treść ta jest nieokreślona. Powodowie podali ponadto, że nie mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu, ponieważ właściciel (Skarb Państwa) nie może nabyć przez zasiedzenie służebności na nieruchomości stanowiącej jego własność. Powodowie wskazali także, że nigdy nie wyrazili zgody na korzystanie przez pozwanego z ich nieruchomości bez tytułu prawnego i nieodpłatnie. Podnieśli nadto, że pozwana jest właścicielem urządzeń od czerwca 2007 r., bez możliwości zaliczenia okresu poprzedniego posiadania, wobec czego sprawa dobrej czy złej wiary jest bez znaczenia, z uwagi na to, że nie upłynął nawet 20 letni okres posiadania nieruchomości przez pozwaną. (k. 119-124)

W piśmie procesowym z dnia 9 lutego 2016 r. pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie. Pozwana podała nadto, że w dniu 5 grudnia 1990 r. nastąpiło uwłaszczenie majątkiem nieruchomym Zakładu (...) w efekcie czego nastąpiło przekształcenie zarządu wykonywanego przez Zakład (...) w odniesieniu do urządzeń energetycznych w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu. Datę tę jednocześnie pozwana wskazała jako początek biegu terminu zasiedzenia. Pozwana podniosła ponadto, że władanie przez Zakład (...) działką nr (...) w zakresie treści odpowiadającej służebności przesyłu od dnia 5 grudnia 1990 r. było posiadaniem w dobrej wierze, wobec czego termin zasiedzenia upłynął w dniu 6 grudnia 2010 r. i nie został on przerwany. (k. 126-129)

Na rozprawie w dniu 29 października 2019 r. strona powodowa podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w przedmiotowej sprawie. (k. 527)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie K. K. oraz B. K. nabyli własność nieruchomości zapisanej w KW nr (...) stanowiącej działkę nr (...) oraz nieruchomości zapisanej w KW nr (...) stanowiącej działkę nr (...), położonych w miejscowości Z., gmina S.. Powyższe nieruchomości powodowie nabyli na podstawie umów sprzedaży sporządzonych w formie aktu notarialnego repertorium A nr (...) z dnia 26 kwietnia 1996 r. oraz aktu notarialnego repertorium A nr (...) z dnia 19 września 1997 r.

Dowód: treść księgi wieczystej nr (...) (k. 14-22), treść księgi wieczystej nr (...) (k. 23-31), akt notarialny (k. 32-33), wypis z rejestru gruntów (k. 34-36), zaświadczenie (k. 37, 38)

Właścicielem powyższych nieruchomości przed zbyciem ich na rzecz powodów był Skarb Państwa. Wtedy też, w 1981 i 1983 r. na nieruchomościach tych posadowione zostały elementy infrastruktury elektroenergetycznej w postaci napowietrznych, dwutorowych linii średniego napięcia zamontowanych na czterech podwójnych słupach żelbetowych.

Dowód: decyzja z dnia 16 lutego 1981 r. (k. 82), decyzja z dnia 5 listopada 1983 r. (k. 83), wydruk mapy (k. 85)

W chwili posadowienia owej infrastruktury elektroenergetycznej właścicielem zarówno gruntu, jak i infrastruktury elektroenergetycznej był Skarb Państwa.

Pozwana (...) sp. z o.o. jest następcą prawnym Skarbu Państwa – Zakładów (...). Zakład (...) przez wiele lat eksploatował sporne linie elektroenergetyczne. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, którą to ustawą zniesiono zasadę jednolitej własności Skarbu Państwa oraz przepisami ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości, w dniu 5 grudnia 1990 r. nastąpiło uwłaszczenie Zakładu (...), w efekcie którego nastąpiło przekształcenie zarządu wykonywanego przez Zakład (...) w odniesieniu do urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu. Przekształcenie to nastąpiło z mocy prawa. W dniu 12 lipca 1993 r. Zakład (...) został przekształcony w jednoosobową spółkę skarbu państwa pod nazwą (...) S.A., która zmieniła następnie firmę na Grupa (...) S.A. Od 2004 r. spółka ta działa pod firmą (...) S.A. Aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 r. (...) S.A. dokonała zbycia swego oddziału na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P..

Dowód: zarządzenie z dnia 30 grudnia 1989 r. (k. 86), wykaz przedsiębiorstw państwowych, które były wytworzone w wyniku podziału przedsiębiorstw (k. 87-89) akt notarialny (k. 90-93), akt notarialny (k. 94-100), akt notarialny (k. 101-107), protokół (k. 176-177), postanowienie (k. 178-180), zarządzenie z dnia 16 stycznia 1989 r. (k. 181-182)

Na nieruchomości powodów K. K. i B. K. znajdują się wskazane wyżej linie elektroenergetyczne średniego napięcia SN-15kV. Linie te przechodzą przez nieruchomość powodów z kierunku południowo-wschodniego na północno-zachodni oraz z kierunku północno-wschodniego na południowo-zachodni. Linie te mają trójkątny układ przewodów, a rozstaw skrajnych przewodów fazowych wynosi 2 m. Szerokość korytarza technicznego (pasa eksploatacyjnego) każdej z przedmiotowych linii wynosi 8,2 m. Pole elektromagnetyczne ma bardzo niski poziom natężenia, wobec czego powodowie mogą w pełni korzystać ze swoich działek, tj. mogą swobodnie na nich przebywać, a nawet wznosić budynki o dowolnym charakterze – powodowie bowiem od dłuższego czasu planowali budowę domu jednorodzinnego, w związku z czym w dniu 14 maja 2007 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy, która uwzględniła budowę budynku jednorodzinnego z garażem, zbiornika bezodpływowego na nieczystości ciekłe oraz niezbędnej towarzyszącej infrastruktury technicznej. Dotychczas jednak powodowie korzystali z tejże nieruchomości wyłącznie w celach rekreacyjnych. Z posadowieniem linii energetycznych na nieruchomościach powodów związane są również czynności eksploatacyjne dokonywane przez pozwaną, jednak dokonywane są przeciętnie raz na pięć lat, zaś remonty

przeprowadzane są raz na kilkanaście lat, wobec czego czynności te nie są uciążliwe dla właścicieli. Wskazane linie średniego napięcia mają przede wszystkim lokalne znaczenie w systemie dystrybucji energii elektrycznej.

Dowód: barwne fotografie (k. 39-48), decyzja o warunkach zabudowy (k. 49-50), postanowienie (k. 51), wydruk mapy (k. 171-173)

Pismem z dnia 4 lipca 2006 r., w nawiązaniu do wcześniejszych rozmów telefonicznych, (...) S.A. Zakład (...) wystosowała do powoda K. K. pismo z prośbą o zgodę na podcięcie gałęzi dotykających do przewodów linii 15kV z uwagi na istniejące zagrożenie pożarowe i porażeniowe. Podała także, że oczekiwania powoda dotyczące przebudowy lub innej rekompensaty za obecność linii elektroenergetycznej nie mogą zostać spełnione, bowiem linia ta została zbudowana zgodnie z obowiązującym prawem budowlanym w 1973 r.

Pismem z dnia 1 lipca 2008 r. (...) Sp. z o.o. wystosowała do powoda pismo zawierające propozycję zmiany zawartej wcześniej umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej i zaproponowała zastąpienie aktualnego postanowienia umowy postanowieniem o treści „Klient oświadcza, że nieodpłatnie umożliwi (...) Operator w obrębie swojej nieruchomości budowę i rozbudowę sieci oraz budowę przyłącza w zakresie niezbędnym do realizacji przyłączenia, a także nieodpłatnie umożliwi wykonywanie prac eksploatacyjnych i usuwanie awarii na powyższych elementach sieci oraz przyłącza”.

Pismem z dnia 11 lipca 2008 r. powód K. K. poinformował (...) Sp. z o.o., że nigdy nie wyraził zgody na nieodpłatne wykonywanie jakichkolwiek prac przedsiębiorstwu energetycznemu na terenie swojej nieruchomości, a ww. przedsiębiorstwo uzyskało wyłącznie jednorazową zgodę na podcięcie drzew wrastających na linie elektroenergetyczne. Powód nadto wspominał o kwestii związanej z przechodzeniem przez jego nieruchomość linii energetycznej, która wyłącza z użytkowania znaczną część działki, wskazując, że czeka na propozycję usunięcia, przesunięcia, zakopania lub innej rekompensaty finansowej dotyczącej wskazanej spornej linii energetycznej.

W piśmie z dnia 17 lipca 2008 r. (...) Sp. z o.o. poinformowała powoda, że brak jest przepisów prawnych, które nakazywałyby przedsiębiorstwom energetycznym przebudowę sieci energetycznej z tytułu jej uciążliwości dla właścicieli gruntu.

W dniu 12 września 2014 r. pełnomocnik powoda wystosował pismo do (...) Sp. z o.o. z propozycją ugodowego uregulowania sprawy roszczeń zgłaszanych przez powoda od około 2006 r., a związanych z użytkowaniem przez ww. przedsiębiorstwo części nieruchomości powoda poprzez istnienie na jego działkach napowietrznych linii elektroenergetycznych oraz słupów stanowiących własność przedsiębiorstwa. Pełnomocnik wskazał nadto, że powód oczekuje zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego rzeczy na czas dopuszczony prawem i w wysokości ustalonej przez rzeczoznawcę majątkowego.

Pismem z dnia 24 września 2014 r. pozwana nie wyraziła zgody na usunięcie urządzeń, czy ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu oraz wypłatę odszkodowania z tytułu korzystania z nieruchomości.

Dowód: pismo z dnia 4 lipca 2006 r. (k. 53), zawiadomienie (k. 54), pismo z dnia 1 lipca 2008 r. (k. 95), aneks do umowy (k. 56), pismo z dnia 11 lipca 2008 (k. 57), pismo z dnia 17 lipca 2008 r. (k. 58), pismo z dnia 12 września 2014 r. (k. 59-60), pismo z dnia 24 września 2014 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wszelkich dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz przesłuchania powoda K. K.

Dokumenty stanowiące podstawę do czynienia ustaleń faktycznych nie budziły zastrzeżeń Sądu w kwestii ich prawdziwości i autentyczności. Sąd uznał, że dokumenty zgromadzone w przedmiotowej sprawie stanowią wartościowy dowód pozwalający na ustalenie okoliczności faktycznych sprawy, stąd Sąd nie znalazł podstaw, by kwestionować je z urzędu.

Sąd za częściowo wiarygodne uznał zeznania powoda K. K.. Sąd uznał, że znaczna część faktów jest przez powoda wyolbrzymiona, a zwłaszcza to, że linie elektroenergetyczne stanowią bezpośrednie zagrożenie życia dla osób tam przebywających, jak też uniemożliwiają budowę domu jednorodzinnego, co pozostaje w sprzeczności z wydaną w niniejszej sprawie opinią biegłego.

W przedmiotowej sprawie wydane zostały dwie opinie biegłych, w tym biegłego z dziedziny elektroenergetyki oraz biegłego z dziedziny szacowania nieruchomości. Opinie te były pomocne dla rozstrzygnięcia sprawy i stanowiły wartościowy materiał dowodowy. Opinie zostały sporządzone w sposób profesjonalny, precyzyjny i wyczerpujący przez kompetentnych specjalistów dysponujących wiedzą i doświadczeniem w swojej dziedzinie. Opinie jasno i klarownie odpowiedziały na tezy Sądu.

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie K. K. i B. K. wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej (...) Sp. z o.o. kwoty 100.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z pasa gruntu, polegające na ułożeniu i eksploataowaniu w granicach nieruchomości stanowiącej własność powodów linii elektroenergetycznych za okres 10 lat przed wniesieniem pozwu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powodowie wnieśli nadto o nakazanie pozwanej usunięcia istniejących kabli napowietrznej linii elektroenergetycznej oraz podtrzymujących ją słupów energetycznych znajdujących się na nieruchomości powodów poprzez ich demontaż wraz z fundamentami lub ich demontaż i przebudowę poprzez poprowadzenie kablem podziemnym usytuowanym w innym obszarze, w terminie 3 miesięcy. Powództwo okazało się jednak bezzasadne.

W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu. Zarzut ten uznać należało za uzasadniony, wobec czego stał się on kluczowym aspektem rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Zarzut ten dotyczy bowiem faktu ustanowienia na nieruchomości stanowiącej działkę (...) oraz nieruchomości stanowiącej działkę (...) położonych w miejscowości Z., a będących własnością powodów służebności przesyłu na rzecz pozwanej (...) Sp. z o.o., polegającej na znoszeniu na tejsze nieruchomości istnienia sieci infrastruktury technicznej w postaci napowietrznych dwutorowych linii elektroenergetycznych średniego napięcia zamontowanych na czterech słupach żelbetowych, jak też prawie do korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji tejsze infrastruktury.

Rozpoczynając rozważania na temat dopuszczalności uwzględnienia zarzutu zasiedzenia w przedmiotowej sprawie przywołać należy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2018 r. (II CSK 124/17), w uzasadnieniu którego Sąd Najwyższy przyjął taką możliwość. Sąd wskazał bowiem, że ustalenie, że doszło do nabycia określonego prawa podmiotowego, w tym służebności gruntowej, czy służebności przesyłu w drodze zasiedzenia może nastąpić w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia, jak też w innym postępowaniu po podniesieniu w drodze zarzutu przez stronę, że doszło do nabycia poprzez zasiedzenie. Dodać należy, że nabycie prawa podmiotowego poprzez zasiedzenie następuje ex lege i nie wymaga konstytucyjnego orzeczenia sądu, przy czym jeżeli ma wpływ na rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu, nie ma żadnych przeszkód by zostało zbadane przez sąd. Ponadto, w orzecznictwie wskazuje się, że w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu, sąd może rozpoznać także zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została uprzednio nabyta przez obecnego posiadacza, bądź jego poprzednika.

Istotną kwestią w przedmiocie zasiedzenia jest aspekt dobrej bądź złej wiary poprzednika prawnego pozwanej (inwestora spornych linii elektroenergetycznych), w chwili wejścia w posiadanie służebności na gruntach które obecnie są własnością powodów. W tym miejscu wskazać należy na przepis art. 172 §1 k.c., zgodnie z którym do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie może dojść na skutek jej nieprzerwanego samoistnego posiadania przez okres 20 lat, chyba że posiadacz uzyskał posiadanie w złej wierze. W tym przypadku do nabycia własności nieruchomości dochodzi po upływie 30 lat. (art. 172 §2 k.c.) W orzecznictwie i doktrynie podkreśla się nadto zgodnie, że od wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. Nr 17, poz. 70) pierwszeństwo w regulowaniu ograniczania praw właścicieli do korzystania z ich nieruchomości przez przeprowadzanie tzw. urządzeń przesyłowych miało porozumienie – umowa cywilnoprawna, zawarta pomiędzy

właścicielem a przedsiębiorstwem przesyłowym. W sytuacji zaś, gdy do takiego porozumienia nie doszło, wszczynane zostawało postępowanie administracyjne w przedmiocie ograniczonego wywłaszczenia nieruchomości, mogące zakończyć się decyzją administracyjną, która zezwalała na założenie i przeprowadzenie takowych urządzeń. (Walenty Ramus, Prawo wywłaszczeniowe. Komentarz, Warszawa 1970, str. 152-153, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1992 r., III CZP 71/92, OSNC 1992/12/226 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 639/99, LEX nr 53135). W tym zakresie istotny jest bowiem moment wejścia w posiadanie linii. Nie ulega bowiem wątpliwości, że sporne elementy infrastruktury elektroenergetycznej zostały posadowione na gruntach będących obecnie własnością powodów w 1981 i 1983 r., co zostało stwierdzone decyzją (...) w P. z dnia 16 lutego 1981 r. oraz decyzją Wojewódzkiego Biura (...) z dnia 5 listopada 1983 r. Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że w chwili objęcia w posiadanie nieruchomości – w zakresie odpowiadającym służebności, poprzednik pozwanej dysponował z pewnością dobrą wiarą. Przy rozpoznawaniu wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie i ocenie, jaką długość okresu niezbędnego do zasiedzenia należy przyjąć, decydujące znaczenie ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie objęcia w posiadanie nieruchomości (służebności) oraz wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary posiadacza. Istotna jest przy tym jedynie dobra wiara na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności. Jej utrata w czasie trwania posiadania nie ma dla zasiedzenia znaczenia. (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2014 r., II CSK 520/13) W myśl art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Ustalony w sprawie stan faktyczny potwierdził jednoznacznie, że urządzenia przesyłowe w postaci dwutorowych, napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia zawieszonych na czterech podwójnych słupach żelbetowych są trwałe i widoczne, a nadto konieczna jest ich obsługa. W przedmiotowej sprawie, za początek biegu zasiedzenia przyjąć należy więc datę wydania decyzji z dnia 5 listopada 1983 r., a mając na uwadze dobrą wiarę poprzednika prawnego pozwanej, zasiedzenie nastąpiło po 20 latach, a więc 5 listopada 2003 r. Nawet gdyby przyjąć zarzut powodów co do złej wiary pozwanej, upływ 30 lat od początku biegu zasiedzenia nastąpiłby 5 listopada 2013 r., a więc przed datą wniesienia powództwa przez powodów, co również przemawiałoby za zasiedzeniem służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu.

W myśl przepisu art. 172 k.c. w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. wymagane jest nieprzerwane posiadanie nieruchomości (służebności). Istotne jest, że niewykluczone jest w tym przypadku przeniesienie posiadania w trakcie biegu terminu zasiedzenia. Możliwość taką przewiduje bowiem art. 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez umożliwienie aktualnemu posiadaczowi doliczenia do czasu, przez który sam posiada czas posiadania poprzednika prawnego. Nowy posiadacz może wówczas doliczyć czas posiadania swojego poprzednika, jak też wcześniejszego posiadacza. Istotne jest, że przeniesienie posiadania nastąpić może wyłącznie w trakcie biegu terminu zasiedzenia.

Jak już wyżej wskazano, w przedmiotowej sprawie zasiedzenie nastąpić mogło w dniu 5 listopada 2003 r. W czasie tym zmieniali się posiadacze służebności – początkowo był to Skarb Państwa, następnie przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), w dalszej kolejności (...) S.A, później (...) S.A., a obecnie jest nim pozwana (...) Sp. z o.o. Odnosząc się do powyższego, uwzględniając przepis art. 128 k.c. w brzmieniu przed dniem 1 lutego 1989 r. właścicielem urządzeń przesyłowych od momentu ich posadowienia był Skarb Państwa, zgodnie z zasadą jednolitego funduszu własności państwowej, która wyrażona była we wskazanym wyżej przepisie i nie uległo to zmianie na skutek nowelizacji art. 128 k.c. Zmiany własnościowe nastąpiły na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczaniu nieruchomości z dniem 5 grudnia 1990. Zmiany te polegały na przekształceniu zarządu co do gruntów w użytkowanie wieczyste, zaś w stosunku do budynków, lokali i innych urządzeń – w prawo własności.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że posiadanie urządzeń przesyłowych nie jest równoznaczne z posiadaniem służebności. Posiadanie służebności uznać należy za swego rodzaju pochodną posiadania urządzeń przesyłowych. Służebność przesyłu może więc zasiedzieć tylko przedsiębiorca przesyłowy, który jest właścicielem urządzeń przesyłowych. W niniejszej sprawie właścicielem urządzeń przesyłowych był początkowo Skarb Państwa, a w dalszej kolejności, od dnia 5 grudnia 1990 przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...). Następnie wskutek przekształcenia

przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną, właścicielem urządzeń przesyłowych została (...) S.A. W dalszej kolejności, na skutek ponownego przekształcenia Grupa (...) S.A. Następnie dokonano wyłącznie zmiany firmy na (...) S.A. W dniu 30 czerwca 2007 r. właścicielem spornych urządzeń przesyłowych została pozwana (...) Sp. z o.o.

Mając więc powyższe na uwadze, posadowienie przez Skarb Państwa w 1981 i 1983 r. spornych linii elektroenergetycznych oraz ich posiadanie, a następnie ciągle korzystanie z tychże urządzeń początkowo przez państwowe zakłady energetyczne, zaś następnie przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, które utworzone zostały na podstawie majątku wskazanych wyżej państwowych zakładów energetycznych, a w dalszej kolejności następne przekształcenia własnościowe, na skutek których wszelkie prawa przeniesione zostały na pozwaną (...) Sp. z o.o. Powyższe wskazuje, że Skarb Państwa przeniósł posiadanie służebności przesyłu na poprzedników prawnych pozwanej, a następni owi poprzednicy przenieśli ją na pozwaną.

Mając powyższe na uwadze, zasiedzenie nieruchomości gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu w przedmiotowej sprawie nastąpiło w dniu 5 listopada 2003 r. Powodowie wnieśli natomiast pozew w dniu 31 października 2014 r. W dacie tej pozwanemu przysługiwało już zatem skuteczne prawo do władania częścią nieruchomości, na której znajdują się elementy spornej linii elektroenergetycznej. Wobec tego Sąd oddalił powództwo co do żądania przez powodów zapłaty za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Z uwagi na to, że działania pozwanej były zgodne z prawem, Sąd oddalił nadto żądanie powodów w zakresie nakazania usunięcia przez pozwaną istniejących na nieruchomości powodów kabli napowietrznej sieci elektroenergetycznej oraz podtrzymujących je słupów energetycznych.

W myśl art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Zgodnie z treścią art. 99 k.p.c. stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzeczownika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Wobec tego, że powodowie przegrali proces w całości, należy obciążyć ich kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną zgodnie z powołanymi wyżej przepisami.

Powodowie przegrali proces w całości, dlatego też zgodnie z wyżej powołanymi przepisami należało obciążyć ich kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną. Na koszty poniesione przez pozwaną składa się wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 3.600 zł (§6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) oraz wykorzystana zaliczka na biegłego w wysokości 1.000 zł. Łącznie tytułem zwrotu kosztów procesu należało więc zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4.600 zł. (pkt 2 wyroku). Ponadto tytułem nieuiszczonych zaliczek na poczet opinii biegłych w kwotach 3.366,32 zł oraz 59,43 zł, łącznie 3.425,75 zł, Sąd nakazał ściągnąć tę kwotę od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu. (pkt 3 wyroku)

Sędzia Jan Sterczała